REDACŢIUNEA, Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următoarele BIROURI de ANUNŢURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Preţul inserţiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI.

GAZETA apare în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Braşov:
Administraţiunea, Piaţa mare târgul Inului Nr. 30, etagiu I. Pe un an 20 cor., pe şase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 29 — Braşov, Joi 7 (20) Februarie — 1908.

Cestiunea armatei în delegaţia austriacă.

Câte un cuvânt energic, câte o declaraţie categorică, făcută de cutare om de stat sau chiar ministru în activitate din Austria asupra cestiunilor, cari ating mai de aproape senzibilitatea membrilor „marelui guvern naţional din Ungaria“, îi face pe aceştia să-şi piardă aproape tot cumpătul şi să turbe de mânie.

Atâta a mai trebuit ca în nişte momente, când toată maghiarimea aşteaptă cu cea mai mare încordare ca odată după atâtea umiliri faţă cu Viena: încheierea pactului, urcarea cvotei, votarea budgetelor militare etc. etc. să vadă odată pe „marele ministeriu“ dobândind şi o concesiune naţională de Doamne-ajută, să vină generalul Schönaich, ministrul comun de războiu, şi să lanseze în delegaţia austriacă declaraţiuni şi comunicări, de natură a nimici cu-o singură lovitură toată clădirea speranţelor şi iluziunilor, ce şi le făcură şi şi le mai fac neasămuiţii patrioti de la 1848.

Neastâmpăraţi cum sunt, radicalii cehi din delegaţie l'au luat la întrebare pe ministrul de răsboiu şi l'au strâns cu uşa, să le spună, dacă este adevărat ce scriu foile vieneze, că se urmează tratări cu guvernul unguresc privitor la rezolvarea mai grabnică a cestiunilor militare, ce au fost descopciate de celelalte cestiuni, când cu pactul dintre coroană şi coaliţie în primăvara anului 1906? Al doilea, să le spună scurt şi cuprinzător, fără de nici un încunjur, dacă este adevărat că li-s'a dat Maghiarilor drept concesiune naţională limba maghiară în armata comună, ce se recrutează pe teritorul Ungariei?

Schönaich a răspuns ca un soldat, scurt şi fără de multe floscule, că dânsul n'are cunoştinţă ca până în ziua de azi să fi avut loc tratări cu guvernul unguresc în cestiunea militară şi că el însuşi n'a tratat cu nimeni. Gazetele scriu multe. Sigur este numai, că pare a se desvolta o mişcare pentru care nu întârzie a se pregăti.

Incât pentru limba de comandă Schönaich a spus'o verde, că în armata comună *nimeni nu va căpăta nici limbă de comandă maghiară, nici croată, ci armata va rămânea cu limba ei de comandă germană.*

Insă d-l Schönaich a aflat de lipsă — fiindcă, zice, nu-i compete să facă pe profetul — să adaugă aici spre mai buna înţelegere a situaţiunei, că la aşa numitele concesiuni se tratează în parte mare de *drepturile coroanei* asupra cărora dânsul *nu poate dispune.*

Cuvintele ultime ale ministrului de răsboiu, în legătură cu afirmarea lui de mai sus, că pare a se prepara o mişcare pentru rezolvarea cestiunilor militare, dau de gândit.

Trebue să recapitulăm ce s'a petrecut de câţiva ani în cestiunea armatei.

In urma conflictului iscat între coroană şi coalisaţii maghiari s'a dat din partea celei dintâiŭ solemna declarare, că stabilirea limbei de comandă este un drept absolut al monarchului, prevăzut în legea pactului, unde se zice, că „conducerea unitară a armatei, comanda şi organizaţia ei interioară se ţin de drepturile suverane ale Majestăţii Sale.“

Mai târziu Majestatea Sa a făcut totuşi Ungurilor concesiuni însemnate înprivinţa limbei în armată. — A aprobat punctele progamului militar, stabilit de comisiunea de 9 parlamentară, pe baza cărui program a fost luat contele Stefan Tisza frânele guvernului. Pe acest program s'au întemeiat şi ordonanţele faimoase ale fostului ministru de războiu Pitreich.

S'au făcut aşadar unele concesiuni însemnate, ce priveau conducerea şi organizaţia interioară a armatei, numai limba de comandă maghiară nu s'a încuviinţat.

Cine ştie dacă nu tocmai aceste concesiuni, peste limitele trase de legea pactului dela 1867, au dat naştere în creerii mai multor independişti ideei, dacă nu cumva s'ar mai putea dobândi ceva dela Majestatea Sa? şi că ar trebui să se pună la ordinea zilei mai curând din nou cestiunea armatei, până ce Majestatea Sa va fi în viaţă? — De aici derivă tendinţele manifestate în delegaţiuni de Nagy Emil şi soţi, cari au dat naştere părerei, că şi independiştii vor să se rezolve încă de dieta actuală şi cestiunile militare.

„V'aţi oferit Vienei că veţi rezolva cestiunile militare — numai ea să le suleveze din nou, şi acum Schönaich v'a dat paşaportul. Aţi voit să nebuniţi din nou poporul maghiar, că-i veţi câştiga marele postulat dela 48, şi aţi primit în schimb dela Schönaich palme, ca să vă sară ochii de ele!...

Aşa apostrofează organul disidenţilor pe oportuniştii 48-işti. Şi nimereşte cuiul drept în cap.

Björnson şi Românii. D-l P. Robescu a avut, în Roma, o nouă convorbire cu Björnstjerne Björnson. Despre aceasta convorbire publică în numărul din urmă al »Tribunei« un amănunţit raport.

D-l Robescu i-a arătat un număr din »Tribuna« în care se publică interpelaţia d-lui deputat dr. Iuliu Maniu în chestia măcelului dela Pănade.

Bătrânul scriitor a rămas înlemnit.

»Cum se poate, cum se poate! Oh, nu-ţi vine să crezi că într'un stat pretins civilizat se petrec lucruri ca acestea!«

Björnstjerne i-a mulţumit d-lui Robescu, că i-a adus datele acestea preţioase şi a promis că va scrie un articol în revista »März« din München, publicându-l şi în câte un ziar din Austria (nu în »Neue Freie Presse«), Italia şi Franţa.

»Trebuie, trebuie să se cunoască bine această nedreptate şi ungurii trebuie să înceapă să auză desaprobările la cari sunt surzi«.

Din dieta ungară. In şedinţa formală de eri a dietei prim-ministrul Wekerle a parentat regicidiul din Lisabona şi a învitat camera să-şi exprime condolenţele. Dep. *Ugron*, luând cuvântul, declară că condamnă ori şi care omor, dar perhorescează şi faptele acelora, cari răpesc popoarelor libertăţile şi disoalvă cu forţa parlamentele. El (Ugron) ar exprima condolenţe numai poporului portughez, *căci şi noi suntem un popor subjugat şi suspinăm de secole sub tiranie.*

Expectoraţiunile lui Ugron au fost primite de majoritatea koşuthiştilor cu plăcere. Contele *Apponyi*, răspunzând lui Ugron, declară că dieta nu e competentă a se amesteca în afacerile politice interioare ale altor state. Naţiunile civilisate condamnă fără excepţie astfel de omoruri politice. In Ungaria s'au pus în practică până acuma numai mijloace legale. Până acuma nu s'au întâmplat la noi omoruri politice.

Majoritatea dietei a primit în fine propunerea lui Wekerle. Vreo 30 deputaţi independişti nu s'au ridicat în picioare la votare.

Revisuirea regulamentului camerei. Din Budapesta se anunţă că desbaterea propunerei dep. Nagy Emil privitoare la proiectul revizuirei regulamentului camerei se va începe în dietă pe la sfârşitul acestei săptămâni. Din acelaş isvor se mai comunică, că primirea proiectului e problematică în urma supărării ce s'a ivit între koşuthişti şi constituţionali în urma abuzurilor săvârşite la alegerea din Dej. De altfel clubul constituţionalilor declară, că ei n'au făcut altceva la alegerea amintită decât ceea-ce au făcut independiştii la alegerile din trecut faţă de candidaţii constituţionali.

Ministrul de răsboiu Schönaich şi chestiunile militare. In şedinţa de alaltăeri a comisiunei pentru armată a delegaţiunei austriace ministrul comun de războiu Schönaich a vorbit despre chestiunile militare pendente, cari au fost atinse în decursul desbaterilor de către unii dintre membrii delegaţiunei austriace. Schönaich a declarat între altele, că în ce priveşte aplanarea chestiunilor militare *n'au avut loc până acum pertractări* între administraţia *armatei şi guvernul unguresc*, dar că acum pare a se fi pornit o mişcare în direcţia aceasta, în vederea căreia ministrul de războiu se pregăteşte. Cu alte cuvinte, ministrul este aplecat să primească propuneri ale

---

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Duhurile.

— Poveste adevărată. —

— Fine —

— »Vezi«, îmi spunea mama a doua zi de dimineaţă, când ne beam ceaiul împreună, »vezi că n'a fost nimic«.

»Până la 9 de dimineaţă nimic, în adevăr, nu venea ca să adeveriască vestea arătării. Eu, mereu neliniştit, şi frământat, ţineam să aflu tot ce se putea şti. Mi-adusei aminte că soacra lui Petrişor, doamna Maria Otetelişanu şi sora ei, doamna Sevastia Radovan, locuiau în Craiova şi rugai pe maică-mea să scrie doamnei Radovan, încredinţat că cel puţin acolo trebuia să fi venit vre-o ştire. Dar maică-mea nu avea gust de scris:

— »Dacă vrei, scrie tu," şi dă-mi să iscălesc«. Făcui cum îmi zise.

»După vre-o trei sferturi de ceas feciorul trimes cu scrisoarea se înapoia cu răspunsul, o scrisoare închisă cu adresa scrisă de-o mână nervoasă. Eram cu toţii strânşi într'un ietac din catul de jos, maică mea făcea nişte socoteli. Sluga îmi dete, mie, scrisoarea şi o luai cuprins iară de un simţimânt ciudat. Mă brăzdau nişte fiori aci reci, aci de foc, şi nu cutezam s'o deschid. Simţiam, ştiam, că cele scrise acolo aduc ştirea morţei vărului meu. Dădui maică-mii plicul... Ea ridică capul deasupra catastifului ce ţinea în mână:

— »Ce e?«

— »Răspunsul dela doamna Radovan. Deschide tu; mie mi-e frică, n'am nici o îndoială c'a murit Petrişor«. Maică-mea distrată, deschidea plicul desprinzând colţurile lipite, cu un cuţitaş. Eu adăstam înlemnit, cetiam apoi peste umărul mamei cinci rânduri numai, scrise de domnişoara Elena Radovan:

— »Mama este dusă lângă tanti, care e bolnavă. A primit depeşe că astă noapte la ora două bietul nenea Petre s'a prăpădit«.

»Fusese întocmai cum îmi spuse »Fratoştiţeanu« si punct la ceasurile două, cum însemnasem. Doamna Radovan, alergase lângă soră-sa, doamna Otetelişanu, soacra lui Petrişor, care de bună seamă primise lovitura cu durere mare.

»Maică-mea tăcea, ţinea scrisoarea între degete, plângea şi se uita la mine; eu tremuram fără să pot vorbi; nevastă-mea privea afară, pe fereastră, foarte mişcată şi ea.

»Mai târzior veni şi factorul cu telegrama dela Râmnic. Depeşa ne găsia tot în starea asta de jale şi de uimire.

»Voiam să plecăm numai decât la Râmnic pentru îngropăciune; trenurile nu mergeau şi căile erau înzăpezite.

»După amiază ne duserăm la doamna Otetelişanu. In sala cea mare un băieţel ne ieşi înainte. Atunci avusei o încercare şi mai grozavă, îngălbenii şi-abea putui să'mi înnăbuşi un ţipăt.

»Era acelaş băieţel ce venise la mine, peste noapte. Spăimântat, zisei, încet, maică-mii.

— »Cine e copilul ăsta?«

»Maică-mea îl privi, îl recunoscu, îşi aduse aminte de cele petrecute, şi avu vreme să'mi şoptească înainte de a intra în odaia, unde doamna Otetelişanu bolia:

— »Ciudat! E băiatul Jujucăi Fratoştiţeanu şi al doctorului Fratoştiţeanu: orfan. Il ţine bunică-sa, doamna Otetelişanu, de când şi tat-său şi mă-sa au murit. Ciudat, foarte ciudat *visul* tău«.

»Mai târziu aflai, că răposatul văru-meu avea o mare slăbiciune pentru copilul ăsta, despre a cărui existenţă eu nici nu ştiam«.

— »Asta e telepatie prin mijlocitor!« striga bătând din palme domnişoara Comârzan. »Şi dumneata te mai îndoeşti?«

— »Nu mă întreba domnişoară« — îi zisei eu — »Ţi-am spus dela început că eu m'am ferit de a ceti despre ştiinţele oculte. V'am spus, doar, păţania mea... Pe Petrişor Slăvitescu toţi râmnicenii l-au cunoscut şi l-au iubit, oraşul întreg l'a plâns la moarte. A fost primarul Râmnicului mult timp, iar întâmplarea o ştie p'aci mai toată lumea, căci am spus'o precum v'o spusei. Dac'aţi fi râmniceni l'aţi fi cunoscut şi dumneavoastră şi-aţi înţelege de ce amintirea lui mi-e scumpă, de ce această întâmplare m'a sguduit atât«.

— »De ce n'ai împărtăşit'o lui Flammarion?« îmi impută domnişoara Aglaia Comârzan, »ai fi ilustrat o frumoasă pagină din »les Annales« sau din »l'Écho du Merveilleux«.

— »E drept domnişoară« — îi răspunsei — »că spunând şi altora întâmplarea mea, s'au găsit mulţi, cari să mă 'ndemne să fac cum zici dumneata. Un minut chiar am avut aplecarea să'i ascult, mai vârtos că un prieten din Craiova, adept al »ştiinţelor oculte«, când a auzit'o, mi-a adus un braţ de cărţi spiritiste şi »Analele« de care pomenişi. Dar tot n'am împărtăşit-o revistei, fiindcă astfel de întâmplări, asemenea vedenii le încearcă oamenii cu sistemul nervos atins de-o boală care, e dovedit, trece lesne asupra celor cu nervii şubrezi; şi dacă eu voi fi dintre cei dintâi, de ce să ajut la întinderea boalei? Este destulă slăbiciune că voinţa mi-o îndoaie, adesea, aducerea aminte a celor ce am văzut în urâta noapte, când duhurile m'au cercetat şi că mi-a lipsit puterea

guvernului ungar şi se pregăteşte a lua poziţie faţă de dorinţa de a se începe desbateri pentru mai grabnica resolvire a cestiunilor militare pendente.

La întrebarea deputatului Stanek' dacă se va da limba de comandă maghiară pentru armata, dislocată în Ungaria, ca concesiune sau nu, Schönaich a răspuns scurt următoarele: Răspund imediat, *că în interiorul armatei nu va primi nimeni limba maghiară de comandă, dar nici cea croată, ci limba de comandă va rămânea ca până acum cea germană.* Ce se va întâmpla în viitor, nu pot şti. In ce priveşte aşa numitele concesiuni, aici este vorba în mare parte de *drepturi ale coroanei*, asupra cărora eu nu pot dispune.

Deputatul Lengyel Zoltan în contra coaliţiei. In darea sa de samă, ce a ţinut'o Duminecă în Zelau, deputatul Lengyel s'a năpustit asupra coaliţiei, acusându-o că prin politica ei pernicioasă, îndeosebi prin încheierea pactului, a strivit de păreţe »naţiunea«. Proiectul revisuirei, prin care se înăspreşte regulamentul în ce priveşte chestiunile interne, nu însă şi în ce priveşte afacerile comune şi proiectele de recruţi, — este rău şi periculos şi prin urmare va face totul, ca proiectul să fie schimbat. El şi soţii lui vor lupta contra cloturei. Lengyel a urgentat apoi organisarea independiştilor liberali zicând, că şefii de până acum să fie înlocuiţi cu noui luptători. Adunarea a făcut lui Lengyel mari ovaţiuni.

Alegerea din cercul Dejului. Kossutiştii sunt consternaţi şi înfuriaţi, căci candidatul lor în cercul lor electoral al Dejului a căzut faţă de candidatul partidului constituţional. Alegerea a avut loc Luni şi s'a sfârşit cu următorul rezultat: Candidatul constituţional *Barcsay* Tamás a întrunit 706 voturi faţă de independistul *Gaál* István, care întrunise numai 471 voturi. Resultatul acestei alegeri a produs, precum anunţă »Magyar Tudositó«, în sânul kossutiştilor o mare supărare. Furia patrioţilor patentaţi se îndreaptă îndeosebi în contra fişpanului Wass Béla şi a preşedintelui alegerii Wiesner Adolf, cari s'au folosit de toate mijloacele permise şi nepermise, pentru a scoate din urnă pe candidatul constituţional. Din causa aceasta alegerea va fi probabil protestată. Acelaşi ziar spune, că pentru candidatul kossutist a votat aproape intreaga »inteligenţă din cercul şi oraşul Dej«, iar candidatul constituţional are să mulţumească învingerea sa alegătorilor »naţionaliştii«.

»Bud. Hirlap, înregistrează ştirea că mai mulţi deputaţi independişti vor interpela în dietă pe Andrássy în chestia abusurilor săvârşite la această alegere.

Spre informaţiune.

Unul din cetitorii şi amicii foaiei noastre, ne pune la disposiţiune unele informaţiuni despre ceea ce s'a lucrat în timpul mai nou în biserica română unită „cu uşile închise". Dăm loc comunicărilor sale, la cari, fireşte, vom mai reveni:

In Nrul 17 a. c. a-ţi publicat un articol re'eritor la afacerile bisericei unite. Mi se pare că autorul nu are cunoştinţă de paşii făcuţi spre a asigura independenţa provinciei metropolitane de Alba-Iulia şi Făgăraş.

In scrierea despre »Autonomia bisericească« a D-rului Bunea se arată mersul acestei afaceri, precum şi paşii făcuţi spre asigurarea independenţei bisericei unite până la apariţia cărţii.

In aceasta privinţă cred, că nu trebue trecute cu vederea decisiunile conciliului provincial al III-lea ţinut la 1900 în Blaj.[1]) In acel conciliu s'a decis şi »despre drepturile şi integritatea provinciei bisericeşti metropolitano greco-catolice române de Alba-Iulia şi Făgăraş.«

N'am văzut nici o vorbă despre acest conciliu în foaia D-v., cu toate că deciziunile lui s'au publicat în broşură încă la 1906. Dacă nu vi s'au trimis din oficiu acelea deciziuni — ceea ce ar fi fost corect[2]) — ar fi trebuit cel puţin colaboratorii preoţi să facă un raport despre acel însemnat conciliu[3]), ca astfel şi cei ce nu sunt admişi ca conlucrători în afacerile bisericei unite, să aibă *cel puţin cunoştinţă* despre ce să lucră. La o eventuală discuţie a afacerii numite, nu se pot trece cu vederea deciziunile acelui conciliu şi aşa am crezut de bine a comunica, ce cred că a fi de interes în aceasta afacere. Iată din cuvânt în cuvânt ce zice acel conciliu:

»Drepturile şi privilegiile Provinciei metropolitane gr. cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş sunt lămurit precizate în decretele conciliilor ei provinciale dela 1872 şi 1882, aprobate de Sf. Scaun apostolic al Romei, în cari se află desfăşurată constituţiunea ei internă şi determinate raporturile ei cu celelalte biserici particulare din patrie. Pe baza acestora sinodul provincial află a fi necesar şi salutar să declare următoarele:

§. 1. Raportul provinciei metropolitane de Alba-Iulia şi Făgăraş ca biserică particulară cu celelalte biserici particulare din patrie, nu poate fi altul decât cel determinat în Bulla pontificală a Papei Pius IX, „*Ecclesiam Christi*" de dto VI. Kal. Decembris 1853, prin care aceasta provincie metropolitană cu toate bisericile, parohiile şi filiile şi cu toate persoanele sale de ori ce sex şi condiţiune, a fost scoasă de sub jurisdicţiunea metropolitană şi de sub ori ce prerogativă jurisdicţională a arhiepiscopului din Strigoniu. In conformitate cu acestea asupra Prov. metrop. de Alba-Iulia şi Făgăraş în afară de Sf. Scaun Apostolic al Romei (şi prin urmare afară de nunţii şi delegaţii lui) căruia aceea este imediat supusă, nu se poate recunoaşte altă autoritate eclesiatică mai înaltă decât sinodul său provincial«.

§. 2 Nu este admisibil, ca în cestiuni personale, parohiale, bisericeşti-şcolare, fundaţionale şi de ori ce altă natură, cari se ţin de jurisdicţia provinciei noastre metropolitane şi ale diecezelor ei, să se facă apelaţiuni, recurse, ori plânsori la altă autoritate eclesiastică constituită afară de cadrele Provinciei noastre, ci rămânând neatins dreptul recursului la Sf. Scaun Apostolic al Romei, după modul vigent în biserica orientală unită, toate plânsorile şi neregularităţile, ce s'ar ivi pe teritoriul provinciei noastre bisericeşti, au să se pertracteze din partea Episcopului concernent ori a Metropolitului şi a Sinodului provincial.

§. 3. Cu esceptiunea Scaunului apostolic şi a Legaţilor lui, nici o altă autoritate bisericească, afară de cea a provinciei noastre bisericeşti, nu este îndreptăţită a deprinde vre-o putere, jurisdicţiune, sau ingerinţă asupra aşezămintelor provinciei noastre metropolitane, cum ar fi gimnaziile, preparandiile, şcoalele poporale, asilele infantile şi alte institute de creştere şi instrucţiune; căci acestea ar involva în sine violarea independenţei provinciei noastre bisericeşti şi a *manifestului Sf. Uniri* din 7 Octomvrie 1698, în senzul căruia *toate aşezămintele bisericei româneşti pentru toate timpurile au să fie scutite de ori-ce amestec al altei jurisdicţiuni bisericeşti, care nu aparţine acelei biserici unite cu Roma.*

§. 4. Nu este permis, ca fondurile şi fundaţiunile diecesane sau provinciale din provincia metropolitană de Alba-Iulia şi Făgăraş să fie controlate, supraveghiate, ţinute în evidenţă şi administrate de altă autoritate eclesiastică, afară de cea a provinciei bisericeşti amintite, ci acelea trebue să se administreze de corporaţiunile provăzute în conciliile provinciei noastre I. din 1872 şi II. din 1882.

§. 5. Deodată declarăm, că prin aceste decrete sinodale nu voim să prejudecăm drepturilor şi datorinţei, ce o au arhiereii noştri de a conlucra cu prelaţii bisericei catolice de ritul latin în toate cestiunile, cari se referesc la interesele generale ale bisericei catolice din Ungaria şi la cele comune ale provinciei noastre bisericeşti cu ale bisericei catolice de ritul latin«.

Aşa glăsueşte conciliul provincial al III-lea, care e aşa de puţin cunoscut — ca toate celelalte — de credincioşii bisericei unite. Decretele acestui conciliu au fost aprobate de Papa Leo XIII. în 14 Ianuarie 1903.

[1]) La conciliile prov. i-au parte episcopii în frunte cu Metropolitul, Delegaţii capitulelor şi ai mănăstirilor, vicarii foranei şi alţi preoţi fruntaşi chemaţi de Episcopi.

[2]) Aşa credem şi noi. — Red.

[3]) Dacă însă sunt juraţi să tacă? — Red.

Desbaterea proiectului casei rurale.

— Din Camera română. —

Vineri, 14 Februarie n. s'a început, precum am anunţat, în Camera română desbaterea proiectului casei rurale. Din desbaterile de până azi reese fără îndoială, că în principiu idea casei rurale, cel puţin după cum să vede din discuţiile de până azi, n'are antagonişti pronunţaţi în nici una din partidele politice azi diferenţiate în trei — vechii conservatori — conservatorii democraţi în frunte cu d. T. Ionescu, fracţiunea junimistă — şi liberalii.

De remarcat sunt datele statistice relevate de oratorii din Cameră, aşa: deputatul *Bălănescu* arată cu cifre că marea proprietate posedă jumătate din terenul cultivabil al ţărei, pe când 500,000 de ţărani n'au nici o bucăţică de pământ şi nu-şi pot îndestula nici nevoile materiale, necum pe cele culturale. 62 la sută din marea proprietate este arendată; — deci acei proprietari au renunţat la rolul lor economic şi social.

Casa rurală — zice oratorul — va stabili echilibrul economic pentru o mai bună aşezare a statului.

Răscoalele au isbucnit în Moldova cea prădată şi speculată de străini; aceasta e caracteristic. Este o parte din marea proprietate, oberată de datorii, care caută să se scape de pământul pe care-l posedă. Casa rurală va vinde aceste moşii la ţărani şi nu va lăsa, ca ele să cadă în mânile străinilor.

Mărirea progresivă a numărului deţinătorilor de pământ, este un fapt social care va avea urmări favorabile incalculabile. Prin acest fapt se vor trezi la revendicarea drepturilor cetăţeneşti, mii şi mii de cetăţeni, cari azi stau cu fruntea plecată.

Micul cultivator. proprietar, nu caută să secătuiască pământul, ca arendaşul. In Anglia, în Ungaria, s'a căutat să se restabilească şi să se desvoalte proprietatea mijlocie. In Franţa se ocupă 30 la sută din solul cultivabil. In Germania proprietatea loturilor mici, dela 5·20 hect. ocupă 12 mil. de hectare; cea dela 20—50 hect. mijlocie, ocupă 21 mil. hectare reprezintă mai mult ca aci. Colonizarea vechei Polonii s'a făcut tot prin loturi de 20—50 hectare.

Ca rezultat s'a schimbat cu totul structura economică şi socială a Germaniei. Ţăranii trăesc bine, se hrănesc bine, iar oraşele mici au progresat.

Scopul legei Casei Rurale la noi este îndoit: selecţionarea unor cultivători harnici şi economi, şi o uşoară colonizare, în vederea stabilirei unei proprietăţi mijlocii.

In şedinţa de *Luni, 17 Febr.* n. s'a continuat discuţia casei rurale.

Deputatul d. *T Ionescu* constată că proiectul casei rurale e bine studiat, constată cu satisfacţie că justiţia nu să multămeşte a fi nnmai un intermediar între proprietari şi ţărani, ci cumpără moşii, apoi continuă aşa:

Acestea sunt punctele pe cari le aprob. Acuma ceea ce mi se pare criticabil: găsesc că avansul de 15 la sută e prea mic, aşi cere 25 la sută cel puţin. Mi se pare că nu e bine ca proprietarii să fie plătiţi în obligaţinni, ci în numărar, căci altfel proprietarul va fi nevoit să ţină în seamă în fixarea preţului de cursul obligaţiunilor. Aceasta va scumpi pământul pentru ţărani. Găsesc că sistemul meu întrebuinţat la Creditul viticol este preferabil. Casa rurală ar trebui să facă emisiunea titlurilor sale pe seama ei. Cred că tot prin această lege ar trebui să se hotărască că statul va cumpăra sub-solul proprietăţilor vândute la ţărani. Cred că nu ar trebui să favorizăm numai mica proprietate. Această tendinţă se vede din dispoziţia că sunt preferiţi cumpărătorii unui singur lot. Rezultă că proprietatea mijlocie ţărănească (până la 25 de hectare) se va forma foarte greu. Este încă una din persistenţa greşelilor noastre istorice în chestia agrară. In ce priveşte pe preoţi şi învăţători, cred că ar trebui să poată cumpăra mai mult de 10 hectare, cât prevede proiectul. Ar trebui de asemenea să creăm o proprietate mijlocie până la 300 de hectare. Maximul de 158 hectare este prea mic.

---

să n'o tac şi să n'o mai spun şi altora. Te povăţuesc însă, să încetezi cu cetitul unor asemenea cărţi, să nu mai mergi la Wiliam, să alungi gândurile despre spirite, şi să te dedai la alte deletniciri, mai sănătoase«."

— »Va să zică dumneata, care ai văzut, care ai controlat, tot nu crezi?« îmi ţipă domnişoara Comârzan foarte înfierbântată.

— ».... Nu zic nimic. Cuget, caut mă mir!

Nepoftiţii mei musafiri, grăbiţi să se ducă la teatru, se sculaseră şi ne zisesem noapte bună. Ii văzui plecând din chiosc, trecând prin curte, ieşind pe poartă, în uliţă, şi pierind după colţul unii prăvălii; domnişoarele, câteşi cinci, înainte, părinţii lor la câţiva paşi în urmă.

— »Va să zică tot nu crezi« auzii iară glasul domnişoarei Comârzan, răspicat, puternic, şi cătai să văd de nu mi l'aduce vântul. Se furişase, nu ştiu cum, într'un colţ întunecos din chioşc şi abia-i, înţelegeam liniile trupului şi rochia albă de tulpan, pătată de umbrele nopţii. Cum se făcea de se afla lângă mine când, cu câteva clipe înainte, o văzusem ieşind şi pe dânsa? N'am găsit deslegarea nici-odată.

Ii strigai răguşit, cu glasul ce-mi tremura în gâtlej:

— »Cum, dumneata ai rămas aici?« şi ea-mi răspunse limpede:

— »Da, ca să te fac să crezi!« Mă uitai mai bine, mă credeam prins de năluciroa unui delir, şi-mi puneam la îndoială limpezimea minţii. Dar când o văzui apropiindu-se, şi-i desluşi-i ochii, gura, părul, mânile, începui să mă obişnuiesc cu ideia, că ochii mă înşelară când crezusem c'am văzut'o ieşind cu surorile ei. Mă căznii să răspund hotărât, deşi simţiam slăbindu-mi puterea:

— »N'ai să izbuteşti domnişoară«.

— »Ba da!« şi tulpanul rochiei ei atinse mânile mele, părea învăluratăîntr'un giulgiu şi capul nu i-se mai vedea bine, după aceea mâna iei, rece, ca de oţel, mi-se puse pe gură, ca o cătuşă apăsând şi-i simţeam degetele înfigându-se în carne. Imi lipsia aerul şi mă înnecam. Mă zbăteam, ca să scap. Ridicai braţele şi luptai ca să alung mâna Aglaei de pe gură. Dar când credeam c'o să-i prind degetele, ca să i-le apuc şi să i-le frâng, domnişoara Comârzan nu mai fu lângă mine şi mi-se păru că piere înghiţită de freamătul frunzelor copacilor ce începuseră să se mişte, în bătaia unor aripi ce-mi atinseră creştetul.

Alergai de-mi luai pălăria şi o rupsei de fugă, pe uliţi, ca s'o ajung, să mă încredinţez c'a fost în chioşc după plecarea celorlalţi. La o răspântie aflai o birjă ce mă duse ca fulgerul la teatru. Când ajunsei, toate locurile erau prinse, sala gemea de lume, lojile erau ticsite. De jos descoperii loja, în care lumea ce fusese la mine, aştepta nerăbdătoare să se ridice perdeaua: câte-va slugi stingeau luminile. Domnişoara era în loje, în faţă, lângă maică-sa, celelalte patru fete şi domnul Comârzan stăteau mai înapoi.

Văzându-mă începură să zimbească batjocuritor; credeau c'am venit pentru spectacol.

Nu-mi puteam tălmăci cum Aglaia putuse s'ajungă, pe jos, înaintea mea, care venisem cu birja. Mă dusei în loja lor:

— »Iţi fac complimentele mele domnişoară: eşti mai sprintenă ca o căprioară... Să fi zburat şi tot n'ai fi putut ajunge mai degrabă; cu trăsura şi nu te-am putut ajunge«. Dânsa se uita la mine lung şi părea că nu înţelege:

— »Frumos ştii să te prefaci« îi spusei. Dar toţi Comârzanii mă ţinteau miraţi, iar domnul se cam şi supărase.

— »Ce vreai să zici?« Le spusei, atunci, cele ce mi-se întâmplase după plecarea lor. Mama şi fetele jurau că Aglaia a plecat odată cu ele şi că nu s'a despărţit o clipă de lângă surorile ei. Domnişoara Aglaia însă mă privia cu ochii răcăliţi, se albise ca tibişirul, i-se făcea rău.

— »Dumnealui e un glumeţ, îi place să pună floricele ca să sperie fetele«, spunea domnul Comârzan, fără să prindă de veste, că Aglaia se pleacă şi cade în nesimţire după scaun. Işi perduse cunoştinţa şi braţe se întindeau sprijinind-o. Au dus'o acasă şi d-l Comârzan era tare mâniat, că-i scapă spectacolul.

Am ieşit înainte de a se ridica cortina.

Se-negura, nori groşi şi încărcaţi de ploaie se adunau pe cer, fulgere rare sclipiau departe, scăpărau mai aproape, se-aprindeau, flacări, lângă mine. Câte-va picături de ploaie, mari, reci, grele, îmi căzură pe faţă, odată, cu primul tunet ce scutură pământul

Am ajuns acasă odată cu furtuna şi am veghiat toată noaptea, în odaia mea, spăimântat, cu capul ca de plumb, fără să pot aţipi o clipă. In chenarul ferestrei, de câte-ori fulgerile se aprindeau si poleiau geamurile, mi-se arăta chipul Aglaiei despletită, cu ochii închişi, albi ca tibişirul, cu buzele pălite, întredeschise, înfăşurată în rochia-i de tulpan, căzându-i de pe umeri pe piept, de pe piept pe şolduri, învăluindu-i picioarele într'un giulgiu străveziu, lung, ca o coadă, ce mătura pământul, ce lovea în ferestre şi turbura golurile negre.

(„Arhiva"). *Caton Theodorian.*

Termină, spunând că ar fi bine ca Statul să dea Casei Rurale o subvenție de câte-va sute de mii de lei pe an, pentru acoperirea cheltuielilor sale de administrație.

Deputatul *B. M. Missir* relevă că casa rurală are de scop a înlesni țăranilor dobândirea de pământ și regularea distribuției proprietății rurale — în prima linie e vorba de desvoltarea proprietății mici — apoi continuând face istericul împroprietăririi țăranilor dela 1864, și mai departe până azi. Situația este: 630.000 țărani, au 2.500.000 hectare. Ne propunem să înmulțim numărul proprietarilor și întinderea pământului pe care-l posedă. Statul nu mai are de unde să vândă pământ țăranilor! Prin urmare, nu rămâne decât ca Statul să ajute transformarea proprietății mari.

Oratorul arată că întreaga suprafață cultivabilă a țării nu ar ajunge ca să dea câte 5 hectare la toți țăranii. Ar trebui milioane de hectare! Atunci Casa rurală a făcut o selecție și nu dă pământ decât la țăranii vrednici, de preferință celor cari au până la 5 hectare.

Deputatul *B. Delavrancea*, afirmând că să atacă marea proprietate, pe când ea și-a ridicat glasul contra proiectului Casei rurale, zice că, în ceea ce privește repartiția pământurilor, la noi țăranii sunt mai favorizați decât în Anglia, Franța și Germania.

In aceste țări marea proprietate posedă proporțional mai mult pământ decât la noi.

Oratorul combate modul cum e făcută statistica d-lui Creangă și susține că comparația între proprietatea din Rusia și cea dela noi nu s'a făcut în mod exact, ci cu erori grave. Proprietatea mare nu cuprinde decât ½ din suprafața cultivabilă a țărei.

Oratorul face pe larg, elogiul vechilor boeri și al marilor proprietari. E adevărat că țăranii stau rău, dar toată pricina este administrația rea a țărei. Până când nu se va scoate administrația de sub înrâurirea nefastă a politicei, starea țărănimei nu se va îmbunătăți. Peste munți avem 3 milioane de români, cari stau bine fiindcă au administrație.

Dela congresul partidului conservator-democrat.

București, 4 Febr. v.

— Urmare. —

Eată »tendințele« ce le are după declarațiile făcute de d-l Take Ionescu la congresul de Duminecă, partidul conservator-democrat:

El este înainte de toate un partid monarchic. Monarchia reprezentă singura instituție stabilă, în jurul căreia națiunea să se poată strânge în timpuri vijelioase. Așa a fost și în primăvara anului trecut. Coroana și armata au eșit și mai mari din furtuna prin care au trecut.

Partidul conservator-democrat este deci un partid dinastic, dar fără condiții, fără rezerve.

Partidul va da armatei nu numai tot sprijinul material, dar îi va face și omagiul de a-o lăsa cu desăvârșire în afară de ori-ce cestiune de partid.

Partidul va stărui pentru ca direcția politicei externe să rămână neclintită.

In ce privește schimbarea alcătuirei electorale (cu excluderea votului universal) partidul conservator-democrat se mulțumește azi să declare, că la orice reformă electorală va trebui să se la garanții, ca minoritatea să fie reprezentată.

Colegiul al III-lea, colegiul țărănimei, trebue să devină o realitate, ori cari ar putea fi surprinderile începutului.

Partidul conservator-democrat va avea o îngrijire deosebită pentru biserică și cler, vrea întărirea și lărgirea administrației sănătății publice, înființarea unui consiliu legislativ, care se pregătească proiectele de lege, stăruie pentru garantarea respectului legii, vrea stabilitate pentru toți functionarii statului și ca toți judecătorii să fie inamovibili.

Partidul vrea organisarea mai temeinică a învățământului; pentru țărănime și mica burghezime e de lipsă un învățământ primar și superior neobligător dar gratuit, care să dea copiilor la țară noțiunile practice necesare pentru munca câmpului, iar la orașe pentru îndeletnicirile comerciale și industriale.

Finanțele statului vor întâmpina îngrijire deosebită a partidului. Tariful vamal trebue scăzut în toate acele articole, cari sunt indispensabile pentru industria națională. Taxele asupra petrolului, zaharului și asupra sării trebue scăzute. Și la impositul fonciar trebue să se facă scăzăminte.

Trebue să se sporească mijloacele statului, legea pentru esploatarea terenurilor petrolifere trebue să se reformeze. Partidul vrea să se ia măsurile cele mai energice spre înălțarea nivelului cultural al țării. Ar trebui resolvate și chestiunile asigurării viteilor, a revisuirei arenzilor și înstrăinării pamânturilor țărănești, a căror inalienabilitate nu mai trebue prelungită. Încât pentru muncitorii de orașe partidul va stărui pentru asigurarea în cas de accidente și și pentru bătrânețe, organisarea legală a caselor de ajutor, înființarea creditului meseriașilor etc.

In Dobrogea trebue să fi introdus regimul constituțional. Din întreaga Dobroge să se formeze un singur județ electoral, revisuindu-se lista celor ce au devenit cetățeni români prin adnexare și recunoscând cetățenia tuturor Românilor de peste munți, cari s'au stabilit acolo.

*

La congres au luat parte număroase delegațiuni din provincie. In sală s'a împărțit portretul d-lui Tache Ionescu, care sosind ceva mai târziu, a fost primit cu urale și aplause nesfârșite.

x.

ȘTIRILE ZILEI.

— 6 Februarie v.

Socialiști condamnați. Zilele trecute s'au judecat după olaltă trei procese de pressă ale socialiștilor. Curtea cu jurați din Iaurin a condamnat pe socialistul Iuliu Andrasi *la 2 luni închisoare ordinară și 160 cor. amendă* pentru că a atacat violent în foaie pe primpretorele, care a oprit adunările socialiste.

S'a intentat proces de agitație și contra contelui Ervin Batthyányi, socialist, care în foaia sa »Revoluția socială« a atacat armata și pe bogați. Deoarece însă contele trăiește stabil în Londra, a fost pedepsit în locul lui, redactorul responsabil al foii, Ioan Horváth, *la 3 luni temniță de stat și 1000 cor. amendă.*

La Budapesta a mai fost condamnat Sâmbătă socialistul Stefan Hegedüs, *la 2 luni temniță de stat și 1000 cor. amendă* pentru că a scris în »Nepszava« despre măcelul dela Cernova.

Adunarea generală a »Albinei« este convocată pe ziua de 21 Martie n. a. c. în sala festivă a »Casei naționale« din Sibiiu. Convocarea adunării și bilanțul, care ni-s'a trimis, îl vom publica în unul din numerii viitori. Depunerile au ajuns în anul trecut suma de 15,140,915 cor. 19 fil. iar profitul net realisat este în suma de 270,680 cor. 05 fil.

Moartea unui pictor român. Cetim în revista »Buciumul«: Nu de mult a murit talentatul nostru pictor Petru Poienar la Monaco departe de patria sa și aproape nebăgat în samă de conaționalii săi. Fiu de econom din satul Fundulmoldovei (Bucovina) promitea a deveni acest tânăr entuziast pentru artă un măestru de prima forță, dacă nu ni-l'ar fi răpit moartea nemiloasă atât de timpuriu. Păcat e că unele dintre cele mai nimerite tablouri ale sale zac prin case străine! Atâta încă nu ne-am învrednicit să ni strângem prin musee totul ce e al nostru. Fie-i țărâna ușoară!

Cununie. D-șoara *Eleonora I. Ionescu* și d-l *Ioan Sporea*, director școlar în Feldioara, își vor serba Duminecă în 10 Februarie v. 1908 cununia lor religioasă în biserica gr. or. din Feldioara.

Representație teatrală în Făgăraș. Ni-se scrie: După cum sunt informat, societatea »Progresul« va da în 8 Martie st. n. a. c. (24 Februarie st. v. lăsatul secului) o reprezentațiune teatrală împreunată cu dans. Se va juca piesa *„Năsdrăvăniile divorțului“*. Publicul român așteaptă cu mare interes această producțiune, fiind piesa teatrală una din cele mai bune. Ne bucurăm din inimă că societatea »Progresul« a luat aceasta laudabilă inițiativă. — *Un Făgărășan.*

Deasemenea ni-se comunică din Făgăraș, că tinerimea română va aranja în 1 Martie st. n. o mare petrecere sub presidenția de onoare a dep. dietal Dr. N. *Șerban*, care promite o reușită splendidă.

Logodnă. Laura *Albon* și Emil *Bitea* fidanțați. Doștat. — Cut. Februarie 1908.

Mobiliarul țărănesc român. Din Câmpulung (Bucovina) se scrie: Străvechiul mobiliar țărănesc român dispărut de mult din casa Românului și înlocuit cu obiecte de tot străine, reînviat, serbează solemna intrare în casa Românului. Merite neperitoare pentru națiunea română și-a câștigat Școala profesională din Câmpulung. Cu o siguranță impunătoare se cultivă la acest for școlar mobiliarul român și resultatele obținute până acuma sunt în fiecare privință satisfăcătoare. Până acum s'au esecutat peste 120 garnituri complete. De remarcat este faptul cumcă în regatul român a fost prim ministrul plenipotențiar al Germaniei, d-l Kiderlen-Wächter, care și-a comandat prima garnitură română, căruia i-a urmat pe lângă mulți boeri, funcționari și fruntași d-l Istrati și actualul ministru Ionel Brătianu. Mobiliarul român și-a cucerit un loc dominant și în casa națiunilor străine din orașele Cernăuți, Leov, Triesta, Viena, Berlin și Petersburg. Comande referitoare primește Asociațiunea meseriașilor din Câmpulung. — *I. V.*

Un notar public regesc — defraudant. Din Șopron se anunță, că notarul public Dr. Apáthy Gyula din Körmend a dispărut, după ce a defraudat o sumă mai mare de bani. Procuratura a ordonat curentarea lui Apáthy, despre care se spune, că s'ar fi refugiat în Stiria.

Conflict între Rusia și Finlanda. Cercurile politice din Petersburg sunt preocupate de primejdia unui conflict între Rusia și Finlanda. Iată faptele: Finlanda e obligată față de Rusia a plăti o cotă militară anuală. Dieta a votat în anul acesta suma de 25,000,000 lei, votând însă în același timp și o declarație cum că Rusia neîndeplinind unele obligațiuni, pe cari ea și le-a luat în schimbul acestei cote, se va vărsa această sumă numai după îndeplinirea acelor obligațiuni. Țarul a respins această declarație pe motiv, că el singur are dreptul a decide asupra întrebuințărei sumelor. Deciziunea aceasta a Țarului a produs o mare surescitare în Finlanda.

Demonstrație la mormântul regicizilor portughezi. Luni s'a organizat la mormântul regicizilor din Lisabona o mare demonstrație, la care au luat parte mii de persoane. Ordinea a fost menținută de garda municipală, trupele n'au fost scoase în oraș. Demonstrația s'a petrecut în liniște.

Ceva de râs pentru pianiști. Paderewski renumitul pianist a dat un concert la Petersburg înaintea unui auditoriu compus din cele mai înalte personalități ale curței. Entusiasmul a fost imens. La sfârșitul concertului, Țarul a chemat în loja sa pe virtuos, dorind a-l felicita în persoană: — Domnule i-a zis, ești un admirabil artist, și Rusia e mândră de a te număra între fii ei! Paderewski stătu drept, și privind în ochii împăratului tuturor Rușilor îi zise: — Pardon Majestate, eu nu sunt Rus, ci sunt Polonez! In ziua următoare Paderewski a fost recondus la granița germană.

O deputație abisiniană la Vatican. Din Roma se anunță, că o deputație compusă din doi abisinieni a sosit la Vatican cu un autograf al negusului Abisiniei și doi lei tineri.

Anunțarea taxelor militare. Acele persoane, cari, sunt obligate la plătirea taxelor militare sunt îndatorate să se anunțe perceptoratului orășenesc pentru a ridica coalele cari servesc pentru acest scop și umplute a le înapoia perceptoratului orășenesc cel mult până la finea lui Martie 1908. (Vezi publicațiunea oficioasă din Nrul de azi pe pagina 4.)

Bibliografie.

Primim la redacție Nrul 2 din revista »Bucinmul«, ce-a început să apară anul acesta în Câmpulung (Bucovina). Editorul și redactorul responsabil al nouei reviste este cunoscutul Român inimos bucovinean, d-l Dr. T. Bocancea. Prețul abonamentului pe an 12 cor, pe jum. an 6 cor. Pentru poporeni, meseriași și școlari cu prețul de jumătate.

A apărut No. 1 (anul III) din revista »Viața Românească« cu următorul cuprins:

Mihail Sadoveanu. Duduia Margareta. *Octavian Goga.* Fior (versuri). *A. Philippide.* Cum se apără specialistul român. *A. Vlahuță.* Dreptate (versuri). *William Ritter.* Frescurile dela Wiesbaden. *St. O Iosif.* Tannhäuser (sfârșit). *C. Sterc.* Socialdemocratism sau poporanism? (Cap. V. Situatia politică și problema democratismului în România). *G. Coșbuc.* Nucul (versuri). *Jean Bart.* Datorii uitate. *Al. Tzigara-Șamurcaș.* Cronica Artistică. (Suntem vrednici de un muzeu național?) cu ilustrații. *C. S.* Cronica Internă. (Mizeria țărănimii și repartizarea proprietății. *A. Mirea.* Caleidoscop: Glasul lui Memnon. — Neurastenie. — Problemă. — Simbolism. — Hornarul. (Versuri). *S. Secula.* Viața Românească în Ardeal. (Gimnaziul Românilor din granița bănățeană). *Ion Gramadă.* Viața Românească în Bucovina. (Societatea arheologică română din Cernăuți.) *P. Nicanor & Co.* Miscellanea. *Recenzii. — Revista Revistelor. — Varietăți. — Mișcarea Intelectuală în străinătate. — Bibliografie. — Viața Românească* apare lunar cu aproximativ 150 de pagini. Abonamentul pentru *Austro-Ungaria*: un an 15 coroane; jumătate de an 7 coroane 50 bani. Numărul 2 coroane.

Redacția: Str. Romună 4. — Administrația Str. Carp 6 în *Iași.*

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 19 Februarie. Un ziar de seară află din Viena știrea senzațională că guvernul ungar vrea să încheie un nou pact cu Monarchul. Guvernul unguresc este dispus să aprobe cererile Austriei în chestia militară, *dacă regele va conveni ca în Ungaria să nu se întroducă votul universal.* „Magyar Estilap“, ziarul care aduce știrea de mai sus, publică această știre cu litere groase în urma unui articol, în care atacă cu violență guvernul pe care îl numește trădătorul poporului și al patriei. Același ziar are un alt articol, în care spune că din pactul guvernului ungar cu regele au mai rămas să fie rezolvite două ultime puncte: punctul 7, care se ocupă cu revizuirea regulamentului Camerei, pe care guvernul îl va realiza, și punctul 8, care se ocupă cu întroducerea votului universal, pe care însă guvernul nu vrea să-l aducă la îndeplinire.

Paris, 19 Februarie. „Newyork Herald“ află din Petersburg, că în cercurile diplomatice de aici se svonește că în curând se va publica, că *între Rusia, Franța, Anglia și Italia s'a stabilit o înțelegere în chestiunile balcanice.* Conform acestei înțelegeri cele patru puteri *vor lupta în comun în contra politicei condusă de Austria și Germania în Balcani.* După cât se afirmă textul acestei înțelegeri a și fost redactat. Acest nou eveniment diplomatic se datorește inițiativei Rusiei și asigură Angliei cel mai larg teren în chestiunea balcanică. Pressa rusă aprobă în unanimitate alianța Rusiei cu Anglia și își exprimă convingerea că Austria va renunța la planul liniei de la Sandjac, de frica liniei Dunărea-Adriatică.

Londra, 19 Februarie. Ziarele „Times“ și „Daily Telegraph“ publică azi articole de fond asupra iradelei turcești prin care Poarta admite *începerea lucrărilor tehnice în vederea construirea liniei Sandjacale.* Ambele articole evită tonul agitat sau neamical față de planul liniei sandjacale dar declară că acest plan nu va fi folositor concertului puterilor europene la Constantinopol și va pune capăt mandatului puterilor europene în Macedonia. Toate puterile interesate și în special Anglia își vor recâștiga astfel mână liberă în Balcani.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

„CREDITUL“,

institut de credit şi economii, societate pe acţiuni în Zêrneşti.

takarék- és hitelintézet részvénytársaság Zernesten.

CONVOCARE.

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii, ca societate pe acţii „CREDITUL“ se convoacă la

a IV-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în *Zêrneşti la 8 Martie st. n. 1908*, la 2 oare p. m. în localul institutului.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării prin preşedinte.
2. Alegerea a 2 notari şi 3 verificatori.
3. Raportul direcţiunei şi al comitetului de supraveghiare.
4. Distribuirea profitului.
5. Alegerea a 2 membrii în direcţiune în locul celor sortaţi cu mandat pe 6 ani.
6. Alegerea a 4 membrii în comitetul de supraveghiare pe un period de 3 ani.
7. Eventuale propuneri întrate conform statutelor.

Domnii acţionari, cari în senzul §. 20 din statutele societăţii voiesc a lua parte la adunarea generală în persoană sau prin plenipotenţiaţi, sunt rugaţi a-şi depune acţiile şi eventual dovezile de plenipotenţă cel puţin cu o oară mai înainte de deschiderea şedinţei la cassa institutului.

Zêrneşti, 15 Faur 1908.

DIRECŢIUNEA.

MEGHIVÓ.

A „CREDITUL“ takarék- és hitelintézet részvénytársaság Zernesten részvényesei, meghivatnak a Zernesten *1908 márczius hó 8-ikán* délutáni két órakor az intézet helyiségében megtartandó

IV-ik rendes közgyülésre.

Napirend:

1. A közgyülés megnyitása az elnők által.
2. Két jegyző és három jegyzőkönyv hitelesitő tag megválasztása.
3. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentéte.
4. A tiszta jövedelem felosztása.
5. Két igazgatósági tagnak hat évre való megválasztása a kisorsoltak helyébe.
6. Négy felügyelő bizottsági tagnak megválasztása három évi időtartamra
7. Az alapszabályok értelmében esetleg benyujtott inditványok.

Azon részvényes urak, a kik a társasági alapszabályok 20. §-a értelmében személyeson vagy meghatalmazottak által kivánnak részvenni a közgyülésen felkéretnek, hogy részvényeiket és esetleg a meghatalmazást igazoló okiratokat legfejebb a közgyülés megnyitása előtt egy órával az intézet pénztáránál tegyék le.

Zernesten, 1908 évi február 15-ikén.

AZ IGAYGATÓSÁG.

Contul Bilanţ. — Mérleg számla.

ACTIVA — VAGYON:		Cor.	fil.
Cassa în numărar — Pénztári készlet		2134	96
Cambii de bancă — Váltotárcza		293314	82
Credite personale — Személyes hitelek		54052	-
Diverse conturi debitoare — Különféle adós számlák		1000	—
Spese de fondare — Megállapitott költségek	522·—		
după amortizare de — Leirás	262·—	260	—
Mobiliar — Leltár számla	813·60		
după amortisare de — leirás	83·—	730	—
		351491	78

PASIVA — TEHER:		Cor.	fil.
Capital societar — Részvény tőke:			
800 acţii à K 100 - 800 drb. részvény à K 100		80000	—
Fondul de rezervă — Tartalék alap		5440	—
Fondul cultural — Jótékonyczélok alap		1150	—
Depuneri — Betétek		212147	33
Cambii de bancă reescontate — Viszleszámitolt váltók		38536	-
Diverse conturi credit. — Különféle hitelező számlák		714	77
Interese anticipate pro 1908 — Előlegezett kamatok 1908 évre		3963	66
Profit transpus din 1906 — Nyereség áthozat a 1906-ik évről	1038·12		
Profit curat — Tiszta nyereség	8501·90	9540	02
		351491	78

Contul Profit şi Perdere. — Nyereség és Veszteség számla.

DEBIT — TARTOZIK:		Cor.	fil.
Interese Kamatok:			
pentru depuneri spre fructificare — takarék betétek után		9204	49
Spese — Költségek:			
salare — fizetések	1000·—		
imprimate, registre, chirie, porto, diverse — Nyomtatvány, kőnvy, házbér, postabér és különbözők	1466·15	2466	15
Contribuţiune — Adok:			
directă — egyenes	2845·95		
10% la interesele de depuneri — Adó és betéti kamatok után	920·45	3766	40
Amortisare — Törlesztés:			
din spesele de fondare — a megállapitott költségekből	262·—		
din mobiliar — felszerelésből	83·60	345	60
Profit curat — Tiszta nyereség		9540	02
		25322	66

CREDIT — KÖVETEL:		Cor.	fil.
Interese — Kamatok:			
dela cambii de bancă — A váltó leszámitolási üzletben	19166·85		
dela credite personale — személyes hitelek után	3658·25		
dela conto-curent — folyó számla után	79·—	22904	10
Proviziuni — Jutalékok		1380	44
Profit transpus din 1906 — Nyereség áthozat a 1906-ik évről		1038	12
		25322	66

Zêrneşti, la 31 Decemvrie 1907.

Garoiu m. p.,
preşedinte — elnök.

Zernest, 1907 Deczember hó 31-én.

Nicolau Pană m. p.,
contabil — könyvelő.

MEMBRII DIRECŢIUNII: — AZ IGAZGATÓSÁG:

Ioan Dan m. p., *Ioan I. Comşia* m. p., *Iancu Meţianu* m. p., *Moise Micu* m. p., *Nicolau Guguian* m. p.
dir. exec. — vezér igazgató.

Subsemnatul comitet am esaminat conturile prezente şi le.am aflat în deplină regulă şi în consonanţă cu registrele principale şi auxiliare. — A fenti mérleg kimutatást, valamint a jövedelem kimutatást átvizsgáltuk és azukat ugy a könyvek, mint az egyes okiratokkal megyezőknek találtuk.

Zêrnesti, 15 Februarie 1908.

Comitetul de supraveghiare: — A felülvizsgáló bizottság:

Ioan Strevoiu m. p. *Bucur Meţian* m. p. *Ioan Comşa Baiu* m. p. *Ioan Sperchez* m. p.

Zêrneşti, în 16 Februarie 1908.

Iosif Oncioiu, revizor expert al Solidarităţii.

Nr. 167/1908.

PUBLICAŢIUNE

referitoare la presentarea insinuărilor din partea acelor indivizi, cari sunt obligaţ a plăti taxele militare.

Insinuările au să le prezente la subscrisul perceptorat orăşenesc până la finea lui Martie 1908 toţi acei indivizi:

1. Cari au fost declaraţi de neapti pentru serviciul militar pentru totdeauna.

2 Cari în classa ultimă au fost declaraţi neapti pentru serviciul militar.

3. Cari înainte de espirarea timpului de serviciu au fost concediaţi în urma vreunui defect corporal, care însă nu îl face neapt de munca şi care defect nu sa escat prin îndeplinirea serviciului militar.

4 Cari în sensul art. de lege XL. din anul 1868 au fost eliberaţi de miliţia ca susţinători de familie şi aceea, cari după întrarea în vigoare a Art. de lege VI. din anul 1889 au fost eliberaţi de miliţie, fie din ori-ce causă.

5. Acei obligaţi la miliţia, care înlinte de espirarea timpului legal emigrează din monarchia austro-ungară.

Toţi aceştia sunt obligaţi să insinueze perceptoratului orăşenesc

a) posiţia seau caracterul,
b) locuinţa lor,
c) cercul de asentare, respective comuna în care au fost eliberaţi de serviciul militar,
d) anul. din care începând se numără timpul eliberarii de serviciul militar şi
e) să arăte dările directe cari au fost prescrise în anul precedent pentru cel obligat la plătirea taxei militare, respective pentru capul familiei aceluia, în locul unde se întreţine permanent seau eventual în altă comună.

In fine acei obligaţi la plătirea taxelor militare, pentru cari în sensul §-lui 1 al art. de lege XXVII din anul 1880 trebue să plătească stăpânii, au să insinue numele şi locuinţa stăpânilor.

Cel-ce nu satisface însinuării arătate mai sus va fi pedepsit în sensul §-ului 20 al art. de lege XXVII din anul 1880 cu o pedeapsă în bani de trei eventual de şease ori mai mare decât taxa militară prescrisă pentru dânsul.

Dacă vre-unul, care este obligat la plătirea taxei militare îşi schimbă stăpânul în decursul timpului începând de la terminul pus pentru însinuare şi până la devenirea în scadenţă a taxei militare, adecă până în 1. Octomvrie a. c. atunci acela în sensul art. de leg. IX. din anul 1883 § 4 punct 3, e dator ca această schimbare să o comunice acelui oficiu, la care a făcut însinuarea.

Acei obligaţi la plătirea taxei militare. care afară de locul de apartinere permenentă nu mai plătesc nicăieri dare, pot ca să facă însinuare verbal la subscrisul perceptorat orăşenesc, însă dacă nici această însinuare verbală nu o fac vor fi pedepsiţi aspru în sensul legei mai sus arătate.

Brassó, în 20 Februarie 1908

Perceptoratul orăşenesc.